

CURRÍCULO

Bacharelato

Literatura Galega do Século XX e da Actualidade

---

1. Literatura Galega do Século XX e da Actualidade

1.1 Introducción

Como complemento á de Lingua Galega e Literatura, esta materia pretende que o alumnado galego poida ampliar o seu coñecemento da cultura da comunidade de que forma parte, aumentar o seu coñecemento do mundo, analizar de forma crítica a realidade e, así, mellorar as súas posibilidades comunicativas e estéticas.

Nesta materia de Literatura Galega preséntanse contidos referentes á literatura do século XX e da actualidade por estaren próximos á sensibilidade da xuventude, proximidade que facilitará a relación coa obra literaria a nivel contextual, textual e estético.

Todo o alumnado durante a etapa do bacharelato cursa Lingua Galega e Literatura, co cal adquire unha visión xeral da creación literaria. Polo tanto, para o desenvolvemento desta materia débese partir da materia común, de forma que non se produza unha redundancia de contidos e se favoreza o afondamento na formación literaria do alumnado.

Esta materia permitiralle ao alumnado, ademais da ampliación de coñecementos literarios, a mellora na utilización de procedementos, técnicas, habilidades e estratexias que axudarán na análise, na investigación, no desenvolvemento do xuízo crítico e na reutilización da información, aplicables non só no campo literario senón tamén noutros ámbitos do saber e en situacións da súa vida cotiá.

A lectura será actividade fundamental nesta materia, entendida como acción complexa que implica comprender, explicar, analizar, interpretar e valorar a obra literaria, de forma que se perciba como algo vivo, creativo e lúdico, que conforme lectoras e lectores con sensibilidade, curiosidade, reflexión e respecto cara a todas as manifestacións literarias, artísticas e de pensamento ou opinión.

É fundamental propiciar o traballo da aula que estimule as inquiredanzas literarias do alumnado e no cal se fomente o espírito crítico, a escoita e o respecto polas distintas ideas e opinións sobre unha obra, a autoría ou un tema. O desenvolvemento destas actitudes conseguirá non só que as alumnas e os alumnos afonden nos seus coñecementos literarios, senón tamén que completen a súa personalidade como persoas responsables, críticas e tolerantes, que sexan quen de expor as súas opinións de xeito argumentado e de captar e aceptar as das doutras persoas.

A materia aparece distribuída en seis bloques:

O primeiro, «Aspectos comúns», presenta os contidos dos restantes bloques.

O segundo, «Narrativa», inclúe, entre outros aspectos, as principais características do relato (estrutura, técnicas, extensión) e os trazos definitorios da novela (tipos de narrador, personaxes, espazo e tempo).

O terceiro, «Poesía», atende á análise dos paradigmas, contextos, influencias, temas e ao estudo da forma ou expresión (voces, estrutura, figuras...) dos principais textos poéticos do período.

O cuarto, «Teatro», céntrase, por unha banda, no teatro desde o seu compoñente literario (caracterización da traxedia, comedia e drama) e, por outra, analiza o teatro como espectáculo, con especial atención ao funcionamento dos elementos e axentes escénicos.

O quinto, «Ensaio», aborda ensaios literarios (biografías, libros de viaxe, memorias, diarios, crítica literaria) e xornalísticos (artigos de opinión, crónicas e entrevistas).

E o sexto, «A literatura e outras artes», vira arredor das relacións, influencias e producións híbridas de literatura e outras manifestacións artísticas, que van desde o cinema, a música, as artes plásticas ou a fotografía, ata a banda deseñada e as novas tecnoloxías.

Esta materia contribuirá a que o alumnado coñeza a realidade galega no aspecto literario, lingüístico e cultural, cunha aproximación aos principais movementos literarios existentes no final do século XX e na actualidade a través de autoras e autores que, nesta altura, están a espallar, por medio das súas obras e da súa presenza en diversos foros ao longo de Galicia, a súa mensaxe e o seu pensamento.

1.2 Obxectivos

Obxectivos da materia
<p>OBX1. Realizar unha análise detallada do xénero narrativo, poético, teatral e ensaístico e estudar a relación que existe entre a literatura e outras manifestacións artísticas.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Abordaranse os trazos definitorios do xénero narrativo, poético, teatral e ensaístico. Posteriormente afondarase na análise da narrativa, da poesía, do teatro e do ensaio galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias. ▪ Realizaranse exposicións e comentarios críticos sobre obras e/ou fragmentos literarios pertencentes a cada un dos xéneros literarios. ▪ Este obxectivo ten tamén o propósito de analizar as relacións, influencias e producións híbridadas da literatura e do cinema, a música, as artes plásticas, a fotografía, a banda deseñada e as novas tecnoloxías.
<p>OBX2. Ler obras da literatura galega do século XX e da actualidade pertencentes aos catro xéneros literarios (narrativa, poesía, teatro e ensaio), atendendo tanto ás relacións internas dos elementos constitutivos de</p>

cada xénero e as súas funcións nas obras como ás relacións externas das obras co seu contexto de produción e a súa inscrición na tradición cultural galega.

- Este obxectivo ten a función de desenvolver habilidades de interpretación que permitan o acceso a obras relevantes do patrimonio literario galego do século XX e da actualidade, que faciliten a verbalización dun xuízo de valor fundamentado sobre as lecturas e apoiado na súa apreciación estética, e que axude a construír un mapa cultural que conxugue os horizontes galegos.
- Non se trata de abordar unha historia da literatura galega de pretensións enciclopédicas, senón de seleccionar un número reducido de obras que serán obxecto de lectura guiada e compartida na aula, e que irán acompañadas dun conxunto de textos que permitirán tanto a súa contextualización histórica e cultural, como a súa inscrición na tradición literaria, o acceso á historia das súas interpretacións e o diálogo con outras formas artísticas como o cinema, a música, as artes plásticas, a fotografía, a banda deseñada e as Tecnoloxías da Información e da Comunicación.
- Este obxectivo ten a función de estudar a forma ou expresión dos principais textos poéticos do período, determinando o nivel actancial (actores e personaxes), a enunciación (voz, perspectiva e suxeito lírico), a estrutura e a figuración (tropos, figuras de dicción e figuras de pensamento).

OBX3. Seleccionar con criterio propio e coa consulta de recomendacións especializadas aquelas obras literarias que mellor se axustan aos gustos, intereses e necesidades persoais da xuventude para facilitar a relación coa obra literaria a nivel contextual, textual e estético.

- Desenvolver este obxectivo implica avanzar na consolidación da autonomía e na construción da propia identidade lectora, artística e cultural, esencial para o mantemento do hábito como lector máis aló da vida escolar, dedicando un tempo periódico e constante á lectura así como á reflexión que permita establecer relacións entre os textos lidos, as súas diversas representacións e adaptacións a outros medios como o cinema, a televisión ou os diversos formatos dixitais.
- Isto supón ampliar as formas de disfrute, a diversidade e a complexidade dos textos apreciados —que inclúa o contacto con formas literarias actuais, así como con prácticas culturais emerxentes e outras como o cinema, a música, as artes plásticas, a fotografía, a banda deseñada e as novas tecnoloxías— e a capacidade de expresar a experiencia de recepción como lectores ou como público. Trátase de ampliar a bagaxe de lecturas e, por conseguinte, enriquecer as formas de ler as obras para poder apreciar, progresivamente, a súa proposta estética, ademais de poder ampliar os elementos en que se sustente a formulación da experiencia para valoralas, incluíndo a identificación da intertextualidade entre os textos, así como a indagación e lectura de ensaio.

OBX4. Establecer vínculos entre obras literarias da literatura galega do século XX e da actualidade coas obras literarias da tradición lusófona, española e universal para constatar a existencia de universais temáticos, tipoloxías de personaxes e canles formais recorrentes ao longo da historia, e recoñecer semellanzas e diferenzas en función dos seus respectivos contextos de produción e da interrelación entre literatura e sociedade.

- Este obxectivo incide na importancia de progresar na apreensión do funcionamento do fenómeno literario, afondando na noción de texto literario. Para isto, será necesario sustentar a aprendizaxe en procesos de indagación e de construción compartida da interpretación das obras, incluíndo a análise comparativa entre os textos literarios doutras tradicións.

- Así mesmo, a indagación, investigación e comparación constantes entre distintas obras e a súa relación con outras representacións artísticas relacionadas (cinema, música, artes plásticas, fotografía, banda deseñada e novas tecnoloxías), conducirán á constatación da existencia de temas, tópicos e personaxes universais, así como á comprensión da flutuación histórica de recursos expresivos e valores éticos e estéticos, todo o cal configura a arte dos xéneros literarios como artefactos ideolóxicos determinantes na construción dos imaxinarios colectivos.
- Trátase, en definitiva, de seleccionar para a lectura guiada e compartida na aula algunhas obras relevantes do patrimonio literario —un patrimonio que debe incorporar a obra de mulleres escritoras— en función da súa pertinencia para mostrar elementos relevantes da construción e funcionamento da literatura e das relacións que establecen con outros textos e cos valores ideolóxicos e estéticos do seu contexto de produción, así como da súa capacidade de iluminar, comprender e explicar o noso presente.

OBX5. Empregar as capacidades expresivas e creativas necesarias para a recreación ou creación de textos literarios, utilizando os elementos que configuran cada un dos catro xéneros, así como diferentes técnicas para compor a acción, o deseño de personaxes e a configuración de situacións e escenas.

- O ensino da escritura literaria en función do xénero (narrativa, poesía, teatro e ensaio), posúe un potencial expresivo e creativo para a promoción dun coñecemento diverso e experimentado, que contribúe de maneira innegable ao desenvolvemento de persoas autónomas, participativas, solidarias, creativas e con cultura artística. A escritura creativa resulta moi adecuada como fonte de aprendizaxes lingüísticas, literarias e comunicativas. Conta, alén diso, coa vantaxe de relacionar de forma moi explícita a linguaxe oral e a escrita, co cal promove a mellora de ambas as formas de expresión. Tamén facilita a expresión íntima e persoal das e dos adolescentes, xa sexa sobre si mesmos ou sobre a súa visión do mundo.
- Este obxectivo require, polo tanto, que a escritura literaria non sexa vista como un proceso meramente reprodutivo, máis ben ao contrario, debe partir dun coñecemento o máis sistemático posible, aínda que nun nivel básico, da estrutura da obra literaria. Deste xeito, favorécese unha verdadeira procura de novas posibilidades creativas no alumnado, relacionando conceptos, identificando e modificando personaxes, escenarios, ambientes, conflitos, problemas e solucións, propiciando sempre o desenvolvemento da súa propia intencionalidade creativa.

OBX6. Participar na construción dun canon literario galego, que integre a perspectiva de experiencia das mulleres a través da lectura para establecer contrapuntos de interese, respecto e sensibilidade fronte a outras voces e para desenvolver o pensamento crítico a respecto da construción discursiva do mundo e os seus imaxinarios.

- A sensibilidade contemporánea e os estudos literarios recentes coinciden ao sinalaren estrondosas ausencias na construción do canon literario. Ausentes as mulleres, faise inescusable unha reconstrución do canon que as incorpore ao tempo que indaga nas causas da súa exclusión. Se a literatura e a arte son axentes determinantes nas construcións dos imaxinarios -a construción social dos xéneros, a configuración dun «nós» fronte aos «outros», ou o trazado de modelos sentimentais e amorosos- da educación literaria, neste caso ao redor do xénero literario, debe incorporar habilidades de lectura, interpretación e reapropiación dos textos que desenvolvan unha ollada distanciada e que favorezan unha reflexión crítica da construción discursiva do mundo.

1.3 Criterios de avaliación e contidos

Primeiro curso

Materia de Literatura Galega do Século XX e da Actualidade 1º curso	
Bloque 1. Aspectos comúns	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA1.1. Ler e interpretar textos significativos do século XX e da actualidade, identificar neles os aspectos formais e temáticos que os individualizan e valoralos como expresión da sensibilidade autorial e da identidade cultural de Galicia. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA1.2. Analizar os elementos intratextuais e extratextuais que impregnan as obras literarias, así como a estrutura e técnica que os sustentan. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> CA1.3. Estudar a relación entre a obra literaria e o contexto sociocultural en que foi creada, e recoñecer as influencias literarias e non literarias presentes nela. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA1.4. Valorar a pluralidade de estéticas e temáticas literarias do século XX e da actualidade a través da análise do seu tratamento por diferentes autoras e autores e como medio de enriquecemento persoal. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA1.5. Analizar a relación entre textos da literatura galega do século XX e da actualidade con textos doutras literaturas (lusófona, española e universal), e explicar as conexións formais e temáticas existentes entre eles, distinguindo os trazos propios da nosa cultura literaria. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA1.6. Estudar a relación entre a obra literaria e outras artes (cinema, pintura, música etc.) e describir influencias e hibridacións. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.7. Elaborar traballos de investigación escritos, orais ou multimodais sobre algunha obra ou aspecto salientable dela, empregando as fontes de documentación necesarias, e emitir unha opinión persoal argumentada. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.8. Crear textos persoais ou colectivos de intención literaria nos cales se teñan presentes as técnicas e os coñecementos adquiridos no estudo e na análise das obras da literatura galega do século XX e da actualidade. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> CA1.9. Participar na construción dun canon literario galego, que integre a perspectiva de experiencia das mulleres. 	OBX6
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Lectura e interpretación de textos significativos do século XX e da actualidade, descrición neles dos aspectos formais e temáticos que os individualizan e valoración destes como expresión da sensibilidade autorial e da identidade cultural de Galicia. 	

- Análise dos elementos intratextuais e extratextuais que impregnan as obras literarias, así como da estrutura e a técnica que os sustentan.
- Estudo da relación entre a obra literaria e o contexto sociocultural en que foi creada, e recoñecemento das influencias literarias e non literarias presentes nela.
- Valoración da pluralidade de estéticas e temáticas literarias do século XX e da actualidade a través da análise do seu tratamento por diferentes autoras e autores. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo feminino.
- Análise da relación entre textos da literatura galega do século XX e da actualidade con textos doutras literaturas, e descrición das conexións formais e temáticas existentes entre eles.
- Estudo da relación entre a obra literaria e outras artes (cinema, pintura, música etc.) e descrición de influencias e hibridacións.
- Elaboración de traballos de investigación escritos, orais ou multimodais sobre algunha obra ou aspecto salientable dela, empregando as fontes de documentación necesarias e cunha opinión persoal argumentada.
- Creación de textos de intención literaria nos que se teñan presentes as técnicas e os coñecementos adquiridos no estudo e na análise das obras da literatura galega do século XX e da actualidade.

Bloque 2. Narrativa

Craterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.1. Analizar a narrativa galega do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os contextos e as influencias. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.2. Comentar e comparar textos narrativos da literatura galega do século XX e da actualidade, e describir a coincidencia ou diverxencia temática, formal ou estilística. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.3. Estudar o relato e sinalar as súas principais características: estrutura, técnicas e extensión. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.4. Estudar a novela e describir os seus trazos definatorios: tipo de persoa narradora, deseño de personaxes e tratamento das categorías de espazo e tempo. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.5. Realizar exposicións orais ou escritas acerca de relatos ou novelas coa axuda de medios audiovisuais e das tecnoloxías da información e a comunicación, expresando as propias opinións e seguindo un esquema preparado previamente. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.6. Elaborar comentarios críticos ou recensións de textos narrativos, xa sexan orais, escritos ou multimodais, participar en debates ou mesas redondas sobre lecturas, nos cales se incorpore a perspectiva de xénero así como calquera outro discurso de interese na nosa sociedade. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.7. Recreación e creación de textos narrativos, utilizando os elementos que configuran o xénero, así como diferentes técnicas para compor a acción, o tempo, o deseño de personaxes e a configuración de espazos. 	OBX5

Contidos

- Análise da narrativa galega do século XX e da actualidade, e descrición dos seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.
- Comparación dalgúns textos narrativos da literatura galega do século XX e da actualidade, describindo a converxencia ou diverxencia temática ou estilística.
- Estudo do relato e descrición das súas principais características: estrutura, técnicas e extensión.
- Estudo da novela e descrición dos seus trazos definitorios: tipo de persoa narradora, deseño de personaxes e tratamento das categorías de espazo e tempo.
- Recomendación de lecturas de textos narrativos en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais
- Creación de textos narrativos a partir das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados.

Bloque 3. Poesía

Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.1. Analizar a poesía galega do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA 3.2. Comentar e comparar textos poéticos da literatura galega do século XX e da actualidade con textos da tradición lusófona, española e universal e describir a coincidencia ou diverxencia temática, formal ou estilística. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.3. Estudar o fondo ou contido dos principais textos poéticos do período, determinando temas e motivos. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.4. Estudar a forma ou expresión dos principais textos poéticos do período, determinando o nivel actancial (actores e personaxes), a enunciación (voz, perspectiva e suxeito lírico), a estrutura e a figuración (tropos, figuras de dicción e figuras de pensamento). 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.5. Realizar lecturas e/ou exposicións orais ou escritas sobre obras poéticas da literatura galega do século XX e da actualidade 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.6. Valorar a poesía como expresión estética dos sentimentos, ideas e inquietudes da persoa sobre o mundo que a rodea. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.7. Recreación e creación de textos poéticos utilizando os elementos que configuran o xénero, así como diferentes técnicas para compor o poema. 	OBX5

Contidos

- Análise da poesía galega do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.
- Comparación dalgúns textos poéticos da literatura galega do século XX e da actualidade, describindo a converxencia ou diverxencia temática ou estilística.
- Estudo do fondo ou contido dos principais textos poéticos do período, determinando temas e motivos.

- Estudo da forma ou expresión dos principais textos poéticos do período, determinando o nivel actancial (actores e personaxes), a enunciación (voz, perspectiva e suxeito lírico), a estrutura e a figuración (tropos, figuras de dicción e figuras de pensamento).
- Recomendación de lecturas de poemas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais. Utilización das redes sociais e formatos dixitais para o fomento da poesía: o videopoema.
- Creación de textos poéticos a partir das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre as obras lidas e aspectos da actualidade.

Bloque 4. Teatro

Craterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.1. Analizar o teatro galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.2. Comentar e comparar textos teatrais da literatura galega do século XX e da actualidade e describir a coincidencia ou diverxencia temática, formal ou estilística. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.3. Analizar o teatro desde o seu compoñente literario e caracterizar a traxedia, a comedia e o drama do período. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.4. Analizar o teatro como espectáculo e describir o funcionamento dos elementos e axentes escénicos. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.5. Valorar a especificidade do teatro como medio de comunicación colectivo e como enriquecemento cultural da sociedade. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.6. Recreación e creación de textos narrativos utilizando os elementos que configuran o xénero, así como diferentes técnicas para compor a acción, o deseño de personaxes e a configuración de escenas. 	OBX5

Contidos

- Análise do teatro galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.
- Comparación dalgúns textos teatrais da literatura galega do século XX e da actualidade, describindo a converxencia ou diverxencia temática ou estilística.
- Análise do teatro desde a súa compoñente literaria e caracterización da traxedia, a comedia e o drama do período, destacando os trazos distintivos dos distintos subxéneros literarios.
- Análise do teatro como espectáculo e descrición do funcionamento dos elementos e axentes escénicos.
- Lectura expresiva, dramatización e recitado atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos teatrais a partir das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados.

<ul style="list-style-type: none"> Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre as obras lidas e aspectos da actualidade. 	
Bloque 5. Ensaio	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA5.1. Analizar o ensaio galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> CA 5.2. Comentar e comparar textos ensaísticos da literatura galega do século XX e da actualidade e describir a coincidencia ou diverxencia temática, formal ou estilística. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA5.3. Analizar diferentes tipos de ensaios literarios: (auto)biografías, libros de viaxe, memorias, diarios e críticas literarias. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA5.4 Analizar diferentes tipos de ensaios xornalísticos: artigos de opinión, crónicas e entrevistas, diferenciando información e opinión. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA5.5. Realizar un proxecto de investigación sobre o ensaio como xénero emerxente na literatura galega no século XX. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA5.6. Recreación e creación de textos ensaísticos, utilizando os elementos que configuran o xénero. 	OBX5
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Análise do ensaio galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias. Comparación dalgúns textos ensaísticos da literatura galega do século XX e da actualidade, describindo a converxencia ou diverxencia temática ou estilística. Análise de diferentes tipos de ensaios literarios: (auto)biografías, libros de viaxe, memorias, diarios e críticas literarias. Análise de diferentes tipos de ensaios xornalísticos: artigos de opinión, crónicas e entrevistas. Selección de obras ensaísticas coa axuda de recomendacións especializadas. Estratexias de procura e selección das ideas máis relevantes en función da intención comunicativa e dos elementos da comunicación. 	
Bloque 6. A literatura e outras artes	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA6.1. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e o cinema. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA6.2. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a música. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA6.3. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as artes plásticas. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA6.4. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a fotografía. 	OBX3

<ul style="list-style-type: none"> CA6.5. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a banda deseñada. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA6.6. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as novas tecnoloxías. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA.6.7. Establecer relacións significativas entre a literatura e o resto das artes e interpretar de maneira crítica algunhas obras ou fragmentos significativos adaptados a outras manifestacións artísticas analizando as relacións, similitudes e diferenzas entre as diferentes linguaxes expresivas. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> CA6.8. Valorar o coñecemento das distintas artes como manifestacións de natureza social, cultural e artística posuidoras de códigos específicos e significativamente diferenciadores. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA6.9. Desenvolver proxectos de investigación que dean lugar a unha exposición oral e a unha presentación multimodal arredor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre obras dos distintos xéneros da literatura galega e outras manifestacións artísticas de onte e de hoxe, en función de temas, tópicos, estruturas, personaxes, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos, e que amose a implicación e a resposta persoal da lectora ou do lector na obra. 	OBX1
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e o cinema. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a música. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as artes plásticas. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a fotografía. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a banda deseñada. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as novas tecnoloxías. Vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e ruptura. Recoñecemento das principais características das distintas linguaxes artísticas. Mobilización da propia experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre as obras lidas e outros textos e manifestacións artísticas, incluídas as prácticas culturais emerxentes. Participación activa no circuíto literario e cultural nun contexto presencial e dixital. 	

1.4 Orientacións pedagóxicas

A intervención educativa na materia de Literatura Galega do Século XX e da Actualidade desenvolverá o seu currículo e tratará de asentar de xeito gradual e progresivo as aprendizaxes que faciliten ao alumnado o logro dos obxectivos da materia e, en combinación co resto de materias, unha adecuada adquisición das competencias clave e o logro dos obxectivos da etapa.

Neste sentido, no deseño das actividades, o profesorado terá que considerar a relación existente entre os obxectivos da materia e as competencias clave a través dos descritores operativos e as liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe, que se presentan nos apartados seguintes, e seleccionar aqueles criterios de avaliación do currículo que se axusten á finalidade

buscada, así como empregalos para verificar as aprendizaxes do alumnado e o seu nivel de desempeño.

Relación entre os obxectivos da materia de Literatura Galega do Século XX e da Actualidade e as competencias clave a través dos descritores operativos establecidos no anexo I

Obxectivos da materia	Competencias Clave							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1	2-4	3		1	1.2-5			1-2-3.1-4.2
OBX2	4	3		1-3	1.1	1		1-2
OBX3	2-3-4	3	1	1-3	1.1-1.2			1-2
OBX4	2-3-4-5	1-2-3	4	1	1.1-5	1-2-3	1-2	4.1-4.2
OBX5	1-5	1-2	3-4	3	1.1-1.2-3.2-5	3	3	3.1-3.2-4.1-4.2
OBX6	2-3-4-5	3	3-4	1-3	1.1-3.2-4	1-2-3	3	1-2

Liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe

- O uso de distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, que favorezan a capacidade de aprender por si mesmos e promovan o traballo en equipo. A metodoloxía deberá ser activa e participativa, de maneira que fomente a creatividade e o espírito crítico a través da investigación, da análise e do comentario de fragmentos e obras literarias de cada modalidade ou xénero textual, tendo en conta as interrelacións existentes entre os contextos socioculturais en que se producen as ditas obras, así como as formas e os contidos destas.
- A realización de proxectos significativos para o alumnado e a resolución colaborativa de problemas, que reforzan a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade. O profesorado que guíe estes proxectos didácticos debe propiciar a cooperación e a repartición equitativa de tarefas entre as alumnas e os alumnos participantes. A escenificación dunha peza teatral, a realización dun programa de radio sobre literatura ou a gravación dunha curtametraxe a partir dunha obra literaria son accións que requiren esforzo conxunto, toma de decisións, respecto pola opinión dos demais e outras dinámicas positivas que enriquecerán o desenvolvemento da personalidade adulta do alumnado.
- A atención á diversidade e a detección e prevención das dificultades de aprendizaxe ou outros problemas que se adoitan manifestar no ámbito escolar. Alén de reforzar os contidos académicos cunha atención máis individualizada aos estudantes que o precisaren, a clase de

literatura galega, a través da lectura e do comentario de textos escollidos, pódese converter nunha canle de expresión das distintas problemáticas que lles poden afectar as alumnas e os alumnos dunhas aulas cada vez máis diversas (identidade de xénero, adaptación sociocultural, acoso escolar, violencia doméstica...).

- O uso de estratexias para traballar transversalmente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital e o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento. A proposta de lecturas e comentarios de textos de distinta temática e tipoloxía (ensaísticos, xornalísticos...) non só servirá para reforzar a adquisición das destrezas lingüísticas e outros saberes interdisciplinarios; senón que tamén serán fundamentais para achegar aspectos singulares da realidade sociocultural galega e acordar a capacidade crítica nun alumnado que debe saber interpretar a información dos medios e identificar boatos e noticias falsas.
- A proposta de obras e fragmentos literarios atendendo ás preferencias do público xuvenil e aos valores socioculturais e éticos que promovan a defensa dos dereitos humanos (a igualdade entre mulleres e homes, a paz, a solidariedade...) e a conciencia ambiental (a sustentabilidade do planeta, a conservación do medio natural, o benestar animal...). Tampouco se debe esquecer a abordaxe de textos desde unha perspectiva de xénero. As charlas con escritoras e escritores, os faladoiros e clubs de lectura ou os obradoiros literarios resultarán unha boa ferramenta para afondar nestes contidos.
- O coñecemento e a posta en valor de todos os axentes culturais relacionados coa literatura galega dos séculos XX e XXI. Poderanse promover iniciativas que permitan afondar e difundir as figuras máis destacadas nos distintos ámbitos: a organización de entrevistas con escritoras/es, ilustradoras/es, contacontos, regueifeiras/os, a participación en roteiros literarios por distintos lugares da xeografía galega, así como o desenvolvemento de traballos de investigación (exposicións, monográficos, compilacións etc.) en formato analóxico ou dixital (realidade aumentada, códigos QR...).
- O fomento da interdisciplinabilidade co fin de complementar o estudo e o desfrute das obras literarias. O traballo conxunto co profesorado e alumnado das disciplinas máis vinculadas ás artes (educación musical, artes escénicas...) axudará a explorar novos camiños de interpretación e profundar nos vínculos entre a literatura galega e outras manifestacións artísticas. Poderanse propor actividades en que se combinen, por exemplo, a poesía e a música (poemas musicados, videopoemas, *raps*, *videoclips*), a poesía e a expresión plástica (concursos de poemas ilustrados asociados a imaxes, fotografías...), e a novela e o cinema (dobraxa de películas, sesións de cinefórum sobre filmes baseados en novelas que se levaron á gran pantalla etc.).

- A expresión e difusión dos gustos propios sobre as experiencias de lectura a través de distintos medios e soportes. A revista do centro (recensións, artigos...), a radio escolar (*podcasts*, sección de recomendacións lectoras, programas de literatura...), a TV escolar (coloquios, conversacións con escritoras/es), as redes sociais ou as plataformas dixitais (*booktrailers*, *booktubers*...) serán espazos axeitados para que o alumnado vaia perfilando a súa identidade lectora e manifeste as súas opinións, tanto sobre os libros de lectura obrigatoria como doutros títulos que foren do seu interese.
- A potenciación da creatividade literaria oral e escrita a través de distintas canles, fomentado os produtos audiovisuais e a divulgación a través das TIC. Poderanse propor concursos virtuais de microrrelatos, micropoemas, micropílulas teatrais para difundir en dispositivos móbiles, relatos en banda deseñada creados con aplicacións informáticas, curtas de animación gravadas coa técnica *stop motion* ou retos e xogos interactivos como o *escape room*. Cómpre incidir especialmente na recuperación e actualización temática da regueifa e outras mostras da tradición oral galega próximas ao repentismo ou ao *feestyle rap*, de tanta aceptación entre a mocidade actual. Poderanse organizar concursos, obradoiros e festivais intercentros que teñan como protagonista a regueifa e outras formas de improvisación oral en verso, presentes en Galicia e noutras comunidades.
- A énfase na interterritorialidade e a lectura comparada de textos literarios e non literarios de autoras e autores galegos dos séculos XX e XXI con outros coetáneos de escritoras e escritores portugueses e tamén cataláns e vascos. O coñecemento de manifestacións literarias doutros territorios, con especial atención a Portugal e ás comunidades lusófonas, servirá tamén para profundar en distintas realidades socioculturais e lingüísticas. A organización de iniciativas conxuntas (concursos, exposicións...) ou os intercambios presenciais ou virtuais con alumnado que curse un nivel similar da materia en centros portugueses poden resultar actividades moi atractivas para o alumnado.